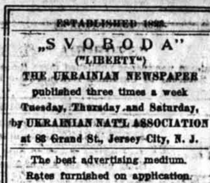

РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, мані-ордери і чеки треба адресувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893
„SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXVII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 12-го ЛИПНЯ 1919. Ч. 82. VOL. XXVII. JERSEY CITY, N. J. SATURDAY, JULY 12, 1919. No. 82.

СТАНИСЛАВІВ ЗНОВА В РУКАХ УКРАЇНЦІВ.

Українські війска прогнали Ляхів за Золоту Липу і Нараївку.

Угорські большевицькі війска розпочали новий наступ проти Румунії і Австрії.

Німецькі установчі збори потвердили мировий договір

Ukrainians of America mourn for their wives and children, fathers and mothers, brothers and sisters in Galicia, Cholm and Volhynia who at this very moment are being slaughtered by Polish premier Paderewski's punitive expedition for the only reason that they, in accordance with the principle of self-determination, proclaimed by president Wilson, refuse to submit to the Polish yoke and insist upon governing themselves on their own soil.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСКА ОБЛЯГАЮТЬ СТАНИСЛАВІВ.

Броди і Тернопіль назад в руках українських війск.

ЛОНДОН, 10. липня. — У східній Галичині відбуваєть ся велика битва між Поляками і Українцями, як се доносить нинішна телеґрама з Відня до Сентрал Нюс, покликуючи ся на урядовий звіт, оголошений українським міністерством війни в Києві.

Українські війска прогнали Поляків з Бродів і Тернополя. Станиславів українські війска облягають.

СТАНИСЛАВІВ В РУКАХ УКРАЇНЦІВ.

Українські війска прогнали Ляхів поза Золоту Липу і Нараївку.

ВІДЕНЬ, 10. липня. — Від кількох днів відбуваєть ся завзята боротьба у східній Галичині між українськими війсками, якими доводить ґен. Греків, і двома арміями польськими, як се доносить українське пресове бюро.

Українські війска, прогнали Поляків з Бродів, Тернополя і Станиславова та атакують польські війска здовж Золотої Липи і Нараївки.

Польські війска зістали значно скріплені відділами, перенесеними з большевицького боєвого фронту.

Польські і румунські війска під командою ґен. Желіховского, які розпочали наступ від сторони Коломиї і Черновець, посувають ся в напрямі Станиславова.

БОРОТЬБА САВЄТІВ СЕЛЯН ПРОТИ САВЄТІВ РОБІТНИКІВ.

Становище українських війск проти російської армії добровольців незвісне.

РОСТОВ НАД ДОНОМ, 22 червня. — Війска ґен. Ґреґорієва зробили від заходу напад на Катеринослав і уладили в місті погром. На їх сторону перейшла більша частина савєтської залоги.

Неправильні банди селян ґрасують по цілій Україні. Большевики є супроти них безсильні. Вони збирають ся разом до нападу на місто, а відтак розходять ся домів з добичею, щоби опісля знова зробити новий напад. Таких банд потворило ся чимало під проводом ріжних атаманів, але їх загальним кличем, як здаєть ся, є боротьба савєтів селян проти савєтів робітників і проч з комісарями комуністами і Жидами. Наразі годі збагнути, яке становище займуть сі банди проти армії добровольців.

ВІЙСКА ҐЕН. ДЕНІКІНА НА ПРАВІМ БЕРЕЗІ ДНІПРА.

Большевицькі війска опорожнили Крим.

ЛОНДОН, 9. липня. — З приводу наступу війск ґен. Денікіна, які перейшли на правий берег Дніпра, цілий Крим зістав очищений з большевицької армії, як се доносить нинішний урядовий звіт військового бюра.

Війска ґен. Денікіна перевели наступ на 70-милевім фронті, перетинаючи одиноку комунікаційну лінію між головною большевицькою армією а большевицькими війсками на Кримі.

Російська армія добровольців під командою ґен. Денікіна віднесла добрі успіхи в ріжних частях боєвого фронту. Часть війск ґен. Денікіна посунула ся здовж Каспійського моря на 45 миль від Астрахану; инша знова часть дійшла до Волги, на північний захід від Чорного Яру. Підчас здобутя Царицина війска ґен. Денікіна полонили 10.000 большевиків і здобули значне число ґармат; вони находять ся тепер у віддаленю всего 75 миль від Саратова. На Україні армія добровольців посунула ся 40 миль поза Харків, здобуваючи Катеринослав і Александровск.

В ІТАЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ІТАЛІЇ ГРОЗИТЬ ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК.

Правительство видало строгі зарядженя на случай страйку.

РИМ, 9. липня. — Правительство видало строгі зарядженя з приводу небезпеки з причини загального страйку.

Вся поліція є в поготівлю. Сильні відділи війска обсадили важнійші площі, державні будинки і банки. Патрулі з машиновими крісами і панцирними самоходами постійно патролюють улиці міста.

Проголошене загального страйку має наступити рівночасно з отворенем засіданя парляменту, яке має розпочати ся нині пополудни.

Нині рано товпа напала на кілька склепів, які не хотіли знизити ціни купна.

Палата праці проголосила загальний страйк, який має розпочати ся о півночи. Проголошене страйку має характер протесту проти політики і військових заряджень правительства в цїли запобіженя заворушеням. В проклямації палати праці говорить ся, що зарядженя, видані правительством, мають на цїли запобігти зниженю ціни необхідних товарів, чого домагаєть ся загал народу.

Знижено ціну на конечних товарах о половину.

РИМ, 10. липня. — Палата праці оголосила маніфест, в якім говорить ся, що вона одержала ґарантію від правительства, що ціни на необхідних товарах будуть о 50% низші. Палата праці візвала робітників, щоби повернули до праці.

Премієр Нітті, промовляючи на отвореню парляменту, перестеріг італійський нарід перед небезпекою революції і візвав його, щоби розпочав працю над відбудованем краю.

Ґенуя і Фльоренція під контролею савєтів.

ПАРИЖ, 9. липня. — Вісти з Італії вказують, що богато італійських міст находить ся в дійсности під контролею савєтів, які складають ся декуди з радикальних, а декуди з консервативних елементів.

Місто Ґенуя находить ся під контролею савєту, зложеного з робітників і здемобілізованих жовнірів, який видав приказ знизити ціну на товарах поживи о 50%. Хто не повинуєть ся сьому розказови, його склеп підпадає конфіскаті.

Заряд міста Фльоренції спочиває в руках комітету, зложеного з 5 консерватистів.

В РОСІЇ.

(True translation filed with the Postmaster, at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Успішний наступ большевиків на північнім фронті.

ЛОНДОН, 10. липня.—Большевицькі війска розпочали наступ в околиці північної Двини, на полудневий схід від Арханґельска, і по завзятій битві заняли місцевість Пошно, як се доносить російська бездротна телеґрама. Большевицькі війска здобули 8 машинових крісів і взяли 200 полонених. Противбольшевицькі війска на цілім фронті утікають.

На полудневий захід від Петроґраду наступ большевицьких війск в напрямі Нарви і Пскова відбуваєть ся успішно.

Невдача двох большевицьких армій в боротьбі з ґен. Денікіном.

ЛОНДОН, 9. липня. — Урядовий звіт вказує, що побіда ґен. Денікіна спричинила ґрізне положене для большевицьких війск в тій околиці. При помочи тенків і літаків війска Денікіна вже 30. червня переломили боєвий фронт большевиків, беручи 10.000 в полон і здобуваючи велику скількість военних матеріялів. Команданта девятої армії взято в полон; також каса десятої армії попала ся в руки війск Денікіна, коли вони заняли Дубівку, 30 миль на північ від Царицина.

Вибори в Петроґраді випали в користь большевиків.

ЛОНДОН, 9. липня. — Московська бездротна телеґрама доносить, що останні вибори до петроґрадського савета дали слідуючий вислід: 847 большевиків, 49 членів, які симпатизують з большевиками, 147 членів зединеної партії праці і 227 независимих.

Японці задержали 60.000 російських жовнірів.

ЛОНДОН, 9. липня. — Московська бездротна телеґрама доносить, що Японці задержали около 60.000 російських жовнірів, яких привезено з Франції.

(20.000 російських жовнірів, яких перевезено з Франції на поміч ґен. Денікінови, збунтували ся, не хотячи бороти ся проти большевиків. Їх вистріляно до ноги на приказ ґен. Денікіна).

Правительство Колчака домагаєть ся настановленя Росії „опікуном" Дарданелів.

ПАРИЖ, 10. липня. — Князь Львов, представник всеросійського правительства адм. Колчака, вислав письмо до мирової конференції, в якім звертає увагу на інтереси Росії в Туреччині і жадає відданя Росії опіки над Дарданелями.

Князь Львов представив проект, щоби опіку над Царгородом віддано міжнародній комісії, в якій Росія мала би свого представника. Він признав, що для Росії було би річию неможливою приймити опікунчий мандат над Вірменією.

В СЕРБІЇ.

(True translation filed with the Postmaster, at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Протест Чорногори проти Сербії.

ПАРИЖ, 9. липня. — Чорногорське правительство вислало нову ноту до мирової конференції, в якій протестує проти насильств, яких допускають ся сербські жовніри в Чорногорі.

В ноті говорить ся, що сербські війска напали на богато чорногорських сіл і при помочи гармат знищили доми, убиваючи жінки і діти.

НА УГОРЩИНІ.

(True translation filed with the Postmaster, at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Аліянти радять над военними операціями проти Угорщини.

ПАРИЖ, 10. липня. — Військові знавці обчислили, що до военних операцій проти савєтської Угорщини треба 200.000 армії. Такої сильної армії не є всилі поставити Чехо-Словаки і Румуни, вчисляючи також війска французькі, які находять ся в Австрії і Румунії.

Головна рада рішила на случай конечної потреби вислати туди потрібну скількість війска, не зважаючи на протести робітників, які противлять ся висиланю війск проти савєтських републик.

Угорські війска наступають проти Румунії.

БУКАРЕШТ, 10. липня. — Угорські большевицькі війска, які зістали перенесені з чесько-словацького боєвого фронту, розпочали наступ проти Румунів здовж ріки Тиси, як се доносять вісти з боєвого фронту в Трансильванії.

Вісти подають, що битва прибирає щораз більші розміри.

Угорські війска перейшли границю Австрії.

БАЗИЛЄЯ, 10. липня. — Відділи угорських большевицьких війск перейшли границю Долішної Австрії, як се доносять телеграми з Відня.

Около 5.000 угорського большевицького війска є нагромадженого коло озера Найзідлер з тим, щоби розпочати наступ на Відень і Вінернайштад.

Між угорським і австрійським правительствами є сильне напружене. Австрійський міністер загр. справ, др. Отто Бавер, зажадав відкликаня з Відня угорського большевицького посла.

В АНҐЛІЇ.

(True translation filed with the Postmaster, at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Анґлія відкликує свої війска з північної Росії.

ЛОНДОН, 6. липня. — Анґлійські війска почали опорожнювати боєвий фронт на полудни від Арханґельска і на мурманськім побережу. Военні знавці заявляють, що місцеві російські війска зможуть ще перед зимою протиділати большевикам о власних силах. Анґлійська військова комісія позістане надальше в Арханґельску, хоч анґлійські війска уступлять.

З МИРОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН ПРЕДЛОЖИВ СЕНАТОВИ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Военний стан буде тривати, доки мировий договір не буде затверджений.

ВАШІНҐТОН, 10. липня. — Американський сенат одержав нині цілковиту власть полагодити справу укінченя війни з Німеччиною.

Президент Вудров Вілсон предложив нині сенатови, який на підставі конституції є уповажнений до потвердженя всіх договорів, повний зміст мирового договору, підписаного представниками Німеччини і аліянтами у Версалю.

Як довго мировий договір не буде потверджений або коли буде відкинений, военний стан з Німеччиною буде тимсамим дальше тривати.

В НІМЕЧЧИНІ.

(True translation filed with the Postmaster at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

НІМЕЦЬКІ УСТАНОВЧІ ЗБОРИ ПОТВЕРДИЛИ МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Німеччина надіеть ся знесеня бльокади.

ВАЙМАР, 9. липня. — Німецькі установчі збори потвердили мировий договір 208 голосами проти 115.

Президент Еберт підписав о год. 8-мій вечером закон про затверджене мирового договору і сей документ зістав сейчас висланий до Версалю.

Через потверджене мирового договору установчі збори уможливили аліянтам знести бльокаду Німеччини. Именно в урядовім звіті, який був висланий мировою конференцією дня 29. червня, повідомлено Німеччину, що бльокада буде сейчас знесена, скоро лише мировий договір буде потверджений.

До повної важности мирового договору треба, щоби він був потверджений крім Німеччини ще трома великими державами, які підписували мировий договір, а іменно Злученими Державами, Анґлією і Францією.

Німці домагають ся скорого знесеня бльокади і увільненя полонених.

ПАРИЖ, 10. липня. — Урядовий документ про затверджене мирового договору німецькими установчими зборами вислано до Версалю окремим післанцем. Барон Курт Лєрснер, голова німецької мирової делеґації в Парижи, доручив його секретареви мирової конференції враз з нотою, в якій німецьке правительство домагаєть ся як найскоршого знесеня бльокади і увільненя німецьких полонених.

Східно німецькі провінції утворили независиму републику.

ПАРИЖ, 9. липня. — Мирові круги одержали вістку про утворене републики з тих німецьких східних провінцій, які після мирового договору мали би припасти Польщі.

Після незвичайно сильної пропаґанди сей плян зістав о стільки переведений, що утворено провізоричне правительство, на чолі котрого стоїть Адольф Батоцкі, бувший диктатор поживи в Німеччині.

Нове правительство підносить арґумент, що мешканці тих країв волїють рядити самі собою під републиканським правлїнем, ніж належати під лановане Польщі.

Німці уступаючи забирають зі собою господарський інвентар.

ПАРИЖ, 9. липня. — Мирова конференція звернула увагу німецькій делеґації, жадаючи виясненя від німецького правительства в справі одержаних вістий, що німецькі війска, уступаючи зі західного берега Висли, забирають зі собою весь господарський інвентар, худобу і знаряди.

Нова криза в німецькім кабінеті.

КОПЕНГАҐЕН, 8. липня. — В німецькім кабінеті прийшло до нової кризи. Міністер економічних справ уступив задля спротиву прочих членів кабінету, які не хотїли одобрити його пляну в справі вільної торговлі.

У ФРАНЦІЇ.

(True translation filed with the Postmaster, at Jersey City on July 11, 1919 as required by the Act of October 6, 1917.)

Строгі зарядженя французького правительства з приводу загального страйку.

ПАРИЖ, 10. липня. — По засіданю кабінету, яке відбуло ся нині, подано урядово до відома, що державні робітники будуть позбавлені своїх місць на случай, коли вони візьмуть участь в загальнім страйку, який має розпочати ся дня 21. липня.

Міністер публичних робіт видав осторогу до зелізничих робітників, грозячи карою на случай, коли би вони прилучили ся до загального страйку.

Зелізничі робітники ухвалили розпочати страйк дня 21. липня о год. 5-тій рано з тим, що він буде тривати через 24 години. Загальний страйк має обіймити не лише Францію, але також Альзацію, Льотаринґію, Туніс і Альжир.

Аліянти приказали Полякам опорожнити Литву.

ПАРИЖ, 10. липня. — Головна рада мирової конференції поручила ґен. Фошови повідомити польське правительство, щоби польські війска заперестали военні операції на Литві,

"SVOBODA" (LIBERTY)

The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893

JOSEPH STETKEWICZ, Chief editor.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31. 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		в Злучених Державах:	
1 year	$3.00	на рік	$3.00
6 months	$1.75	на пів року	$1.75
3 months	$1.00	на 3 місяці	$1.00
to Jersey City and to foreign countries:		В місті Jersey City і за границю:	
1 year	$3.50	на рік	$3.50
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
Single copy 3 cents.		Поодиноке число 3 центи.	

За кожду зміну адреси платить ся 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Число телефону 498 Montgomery.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

МЕМОРІЯЛ ДО ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА

ПРО ПОЛЬСЬКІ РОЗБОЇ НА ГАЛИЦЬКІ УКРАЇНІ.

У. Н. Комітет вислав до Президента Вілсона меморіял, в якім протестує проти нападу Польщі на галицьку Україну і проти страшних розбоїв, яких наїзники допускають ся в нападенім краю.

В протесті є вичислені всї польські злочини, про які У. Н. Комітет доси має вісти з Парижа. При кінци меморіялу У. Н. Комітет домагаєть ся, аби президент Вілсон, конґрес Злучених Держав, або американська мирова делеґація в Парижи запорядили доходженє в справі польських злочинів, та щоби сенат Злучених Держав поти не затвердив жадного договору з новою польською державою, поки вона держить свої війска на галицькій Україні.

Довідуємо ся з У. Н. Комітету, що сей меморіял розіслано в кілька тисячах примірників до сенаторів, конґресменів, до преси та до визначних Американців в цїлій Америцї.

Виїмки з меморіялу подали нюйорські і нюарські американські дневники.

Хто би з Українців в якійнебудь місцевости хотів мати цїлий сей меморіял для поміщеня в місцевих американських ґазетах, нехай напише до У. Н. Комітету, на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL COMMITTEE,
70 Fifth Avenue, Room 1068, New York City.

а одержить один чи більше примірників.

ЛИСТ ВІД ПРОФ. ГРУШЕВСЬКОГО.

О. Петро Понятишин, голова У. Н. Комітету в Злучених Державах, одержав отсей лист від проф. М. Грушевського:

Високоповажаний Отче Добродію!

Конґресмен Геміл переказав менї Ваш привіт, Ваші згадки про мої виклади у Львові і вісти про Вашу діяльність в обєднаню представників визволених з ярма старої Росії народів в Ню Йорку. Мило менї було почути, що памятаєте про мене і ревно працюєте в новім краю для добра нашого народу.

Стараємось тепер привести до орґанізації представників нових републик бувшої Росії і тут, в Парижі, Лондонї, і Женеві, відповідно до обставин. Сподіваюсь, що вона працювати-ме в тіснім контактї з українськими орґанізаціями Америки.

Витаю Вас щиро!

З щирою приязнию і поважанєм

М. Грушевський.

Париж, дня 26. червня 1919.

НЕХАЙ КИШЕНЯ ЗАГОВОРИТЬ!

Диво! Чудо! Кишеня вміє говорити?

Так, кишеня ґоворить! Ще й як сильно, як голосно, як успішно! Говорить так, як нїхто инший не потрафить. Осягає такі результати, яких нїхто не всилї позискати анї просьбою анї ласкою.

Так! Кишеня вміє говорити!

Ви кричїть і репетуйте, благайте і просїть, жалуйте ся і плачте, скаржте ся, що вам дієть ся кривда і несправедливість, а того нїхто не почує, коли ваш противник позволить лише своїй кишени заговорити...

Так нинї водить ся на сім сьвітї і до сього мусимо пристособити ся також і ми. Наші вороги вже давно переняли ту практику і вони нинї на кождім місци добре воюють.

Воюють чим? — Грішми! Поляки і Москалї потрафили перекупити нинї всї голоснїйші французькі й американські ґазети і при їх помочи оправдують перед сьвітом свої найогиднїйші лайдацтва. При помочи перекупленої преси наші вороги не лише оправдують свої неоправдані жаданя, але ще й ослабляють нашу позицію, бо кажуть тїй пресї підбурювати своїх читачів проти нас, звати нас кат-зна чим, представляти нас перед сьвітом за горстку галабурдників, за нїмецьких і большевицьких аґентів, а наш визвольний рух уважати нїмецькою інтриґою.

І що бачимо? Бачимо, що все те, що наші вороги кажуть перекупленій пресї говорити про нас — та преса дуже точно усьо виповнює; називає нас нїмецькими аґентами, большевиками і т. п., а кожде наше оправдане іґнорує.

Ви нераз очікуєте якоїнебудь вістки про положенє української справи. Очікуєте з нетерпеливостию. І нараз прочитаєте яку-таку телеґраму в ґазеті — а тоді з розпуки починаєть ся краяти вам серце. Ви були би більше щасливі, колиб тої телеґрами не були зовсїм читали. Бо зміст тої телеґрами лише зневажив вашу національну сьвятість, назвав нашу боротьбу інтриґою, наш нарід голотою, наших провідників опришками, чим зневажаєть ся також вас, члена сеї „голоти" і сих „опришків"...

І чи не ворушить ся у вас якесь безмежне супроти того всього негодованє? Так, ворушить ся, але розумійте, що чогось лїпшого нам годї сподївати ся. Ті телеґрами, які сюди надходять, пускають виключно наші вороги, або підплачені нашими ворогами кореспонденти. Вони пускають їх у сьвіт для власного інтересу, а на нашу некористь.

Вас дивує нераз, що про Поляків приходять сюди телеґрафічно навіть найдурнїйші вісти, а натомісць про дуже важні вісти про українські справи нїхто тут і не чує. І треба чекати, аж прийде почта або ґазети з Европи і ті вісти донесе сюди вже із значним опізненем.

Питаєте може о причину? — Причина одна! Заговорім кишенею, а побачимо, що преса буде инакше дивити ся на нас і на наші справи. Коли зрозуміємо, що Поляки посипали грубими мілїонами на перекупленє преси, тоді зрозуміємо, чому та преса відносить ся ворожо до нас. Один чужинець, приятель українського руху, сказав недавно таке: „Коли ви, Українцї, хочете, щоби преса відносила ся до вашої справи прихильно, то пожертвуйте на сю цїль кілька десяток тисяч долярів, а побачите, що анї одної неприхильної статї про вас не буде в англійських ґазетах".

Значить, нам треба заперестати свої жалї і устні скарги, а мусимо позволити своїй кишенї, аби вона за нас ґоворила, Побачимо, що результати будуть великі і справа наша піде далеко вперед.

Посуненє нашої справи вперед може наступити лише при нашій помочи. Найперше ми, українські іміґранти, мусимо отворити свої кишенї і посилати щедрі й великі жертви до каси Українського Народного Комітету. Нїхто инший того за нас не зробить. Побачимо тодї, що гроші не лише говорять, але й успішно дїлають. Голос вашого доляра ви будете мати нагоду чути коли не кождого дня, то бодай три-чотири рази на тиждень в анґлїйських ґазетах.

Ми не повинні поскупити грошевих жертв тодї, коли чуємо крик розпуки з рідного краю і коли чуємо, що наші брати, батьки, а навіть мами, жінки, сестри і дїти не жалують свого житя, щоби лише оборонити рідну справу перед ворогами!

КРАЇНА-МУЧЕНИЦЯ ГАЛИЧИНА.

(Сю допись п. П. Бушета даємо перекладом із часописи „Le Petit Parisien" з 22. мая б. р. — Ред. „Шляху").

Зборів, в маю.

Країна чорна і зелена під сїрим небом завше під дощем. На скільки око сягне, тягнуть ся низенькі довгі вали, розділені болотнистими луками, що всї заквітчані жовтенькими квіточками або невеличкими ставками оловяного відтїнку. І на всїм тім лежать важкі слїди колишних окопів. Зловіщі чорні дошки з написию там, де до ґрунту зруйновані села, й лїси зазначають ся невідрадними пятнами.

На зруйнованих і обезлюднених полях дідусї-селяни, за відсутностию плугів і упряжі, лопатами перекопують землю. Денеде дїти пасуть скотину, що зістала ся ще від сього руйнованя. Жінки ходять, шукаючи кусочків палива. Скрізь в маленькій травицї валяють ся величезні мотки заржавілого колючого дроту.

По дорогах цїлї ватаги бідняків ідуть, похиливши голови, з пустими мішками за плечима. Не маючи нїякої можливости подати їм допомоги, місцева влада видала їм **проходні жебрацькі сьвідоцтва,** щоби вони могли просити милостиню в місцевостях, які уцїлїли від руйнованя. В зруйнованім селї хорі на тиф або на віспу чекають їхнього повороту. Инколи йде салдат, який захорів на епідемічну хоробу; він повертаєть ся до дому, бо більше нема місця в шпиталях, а головно: **треба охоронити армію! Коли він виздоровіє, то знову повернеть ся в армію.**

Зборів, Залізцї, се міста, коло яких на протязї трох лїт вели ся бої, де начисляєть ся заледви кільканайцять напів-розвалених домів, по серединї кучугур цегли, сьмітя та грязи. У дверях команданта міста товпить ся товпа народу. Вони умоляють дати їм зерна на обсів поля, так як мара сеї шестої зими війни, найстрашнїйшої, невідступно стоїть перед очима; але уряд його не має. Їх відправляють з маленькою тільки помочию. Як, мовляв, хочете, так і обходьте ся. Без жалоб, без протесту, під проливним дощем всї розходять ся по домах.

Кільканайцять помилуваних долею сіл зі своїми біленькими хатками з живописними соломяними дахами купають ся в гарних садках з гарно заплетеним живим тином, але частїйше всього тільки одні руїни. Повернувшись тільки що з Моравії та Росії, куди вони були відправлені, селяни негайно приняли ся за роботи. Але не маючи зовсїм нї дерева, нї знарядів, нї їди, нї одягу, вони з балок (з окопів) і битої глини лїплять собі низенькі землянки. Більше слабі заривали ся просто в підземні ями, яких тут є досить. В страшеннїй тїснотї, один на другім, ждуть вони таким чином мира, або красших часів і повороту людий, які бють ся проти большевиків та Поляків, або які ще в полонї по трохи по всїй Европї.

Завше пісця кількох окликів із руїн і кучугур обломків виходить чоловік. Се є **сїльський комісар,** громадський переговорщик, а також представник уряду. Він наглядає за відправкою рекрутів і ховає померших. **Всї його слухають; тут жандарма не потрібно.** В сїй країнї, де люди мруть від нужди й голоду, **випадки крадїжи можна перечислити на пальцях.** І салдати, котрі зіставляють фронт, щоби побачити ся з ріднею, повертають ся туди самі-ж таки через кілька днів...

Захарко (провідник автора сеї статї) задержав ся і я пішов за комісаром. Він менї показує під стїнами, що вже похилили ся і готові впасти, дірки, що походили на провалє. Майже рачки і затаївши дух, влїзаю я туди. Там є люди, але я нїчого не бачу, так заткнув собою дїрку. Засьвічую сьвічку. Мешканє дуже малесеньке й низеньке; неможливо держати ся стоячи. Два горшки та куски того, що колись було одіялом, от і все майно мешканя. Троє живуть там: жінка та дві дочки. Нїяких вістий від батька, що пійшов ще в 1914 роцї. Вони годують ся зовсїм рідоньким варивом з картофлї та буряків. Про хлїб вони навіть і забули, який він є. Всяка надїя не для них. Єдине, що їх жде, се тиф. Вони се знають добре, але нїхто не жалїєть ся. Відти менї досить трудно було вибрати ся на верх. На се селянин з усьміхом замітив: „З мертвими се далеко простїйше".

В другім селї я прямо входжу в найлїпший дім, з глини зроблену напів-землянку, чотири квадратових метри величиною. Там находжу мерця і молоду дївчину в тифі, що лежали рядом, і пятеро живих, які ждали й своєї черги. І скрізь теж саме явище. Лїкарів нема. В зборівськім повітї, на приклад, начисляєть ся два на 40.000 жителїв, з котрих один сам хорий, а другий старий; лїкарства нема; нема навіть палива. А хороба все поширюєть ся, бо здорові, не маючи можливости прохарчувати ся, примушені просити милостиню, щоби прогодувати себе й умираючих. Колиб не **надзвичайна охайність** сих нещасних, пошесть розповсюднилась би як блискавка.

Наступає ніч. Ми минули юрбу жінок, котрі під дощем розкидали прегарну чорну землю в прямокутниках, які були між чотирма стїнами розвалених домів. Із своїх розвалених будинків вони роблять садки...

Пауль де Буше...

РОЗПУКА.

(Допись з Ґленфілд, Па.).

Жаль за серце тисне кождого Українця, як стане читати відомости зі старого краю, з галицької України.

Невжеж наші предки так страшно Бога прогнївили, що ми, їх потомки, так тяжко мусимо покутувати?...

Чому в нас нема єдности, щоби ми всї, як один, могли крикнути, що і нам належить ся правда і воля?

Розваживши добре, можна сказати, що і один і другий тягар нас тисне. Але Бога упросимо, а ворога нї. Отож Богу молїм ся, а за дїло берім ся!

Чи не можемо ми знайти в Америцї охотників, котрі пійшли би боронити своїх родичів, братів і сестер? Коли Поляки зібрали тут охотників і вислали їх до старого краю, щоб убивали наших братів, то ми будемо сидїти в спокою, бо нам тут, на земли Вашінґтона, добре жиєть ся?...

Українче! Чи ти не маєш чутя до свого народу? Коли ти врїжеш один палець, то чи не чуєш болю в цїлій руцї? Гріхом буде, коли ми занедбаємо сю преважну хвилю. Правда, ми не маємо фінансів, але маємо свої орґанїзації, братства і товариства, в котрих є гроші і сила. Маємо і проводирів котрі — на жаль — тягнуть кождий в свою сторону. Вони, сї наші провідники, повинні взяти ся разом до спільної працї, бо тільки в лучности сила.

Проводирі-патріоти, а де ви? Чи не приходить Вам на думку Ваша власна будучність? Адже наш нарід буде Вас питати, де Ви його завели...

А ти, український народе! Невжеж в тебе нема української крови, що ти сидиш і мовчиш, якбись був в кайдани закутий? Кричи на цїле горло, щоб дали волю твоїм братам. А як не дадуть, то готов ся її сам добувати — як не для себе, то для своїх дїтий і внуків, аби вони опісля не нарікали на нас так, як ми нарікаємо на своїх предків.

Ілько Роздай.

Осип Логин.

ЗА ВОЛЮ І ПРАВДУ.

Минали днї, минали ночи
Тяжкої нужди-недолї;
В дідів за слїзми випливали очи,
Серце без вину рвалось до волї.

Не раз всьміхалась доля-чарівниця
За часів Хмеля й Мазепи;
В борбі за волю розяснялись лиця,
Хоть з того було досить халепи.

За таку хвилю щастя-надії
Кровю платила Вкраїна;
Давала в жертву за правду-мрії
Всьо, що найкрасше: вірного сина.

Лягло-ж у боях буйного цьвіту
І в тім кровавім танци за волю;
Не даром буде ся кров пролита
І ті могили в далекім полю...

Луч сонця блиснув на Українї, —
Ляхи затьмили, безвстидні;
Хай погуляють ще по руїнї;
Нам вже байдуже; знаєм, що злиднї.

Вони-ж прокляті будуть на віки,
Хай вже зруйнують послїдну хату,
Хай добивають старців. калїки;
За се відберуть гідну заплату!...

Нас сьвіт ще нинї замало знає,
Дає все віру ляцькій облудї;
А час надходить, вже ся зближає,
Як станем з Ляхом „на страшнім судї".

А суд ми справим добрий Ляхови,
Нехай ся пекло регоче!
Сьвіт нас пізнає; скинем окови,
Лях сам Вкраїни не схоче!

Хто має право нас віддавати
Ляхам в неволю, в кайдани?
Ми Ляхів знаєм, не тра казати,
Се тхорі підлї, тирани.

Вони шляхотством чванять ся всюди.
Чиж брехня може шляхотське дїло?
Досить неволї, досить облуди;
Дамо за волю душу і тїло!

Джерзи Сіти, Н. Дж., 9. липня 1919.

ПРОТЕСТАЦІЙНІ ВІЧА.

17. Лїтл Фолс, Н. И.

Голос вічевого дзвона дав ся чути і в нашій місцевости. Заходами місцевого У. Н. Комітету відбуло ся тут дня 15. червня б. р. протестаційне віче на котрім предсїдателював п. Іван Корчинський, а секретарювали пп. Николай Нагаєвський і Василь Окрепкий.

Головний реферат виголосив о. Василь Маньовський. Він розповів історію українського народу від найдавнїйших часів аж по нинїшний день і пригадав нам усї ті кривди, які ми цїлї столїтя терпіли від наших лютих ворогів. Коли бесїдник став вичисляти усї насильства Ляхів над нашим народом, присутні були на ляцьких зайдів дуже обурені.

„Не даймо ся, братя, взяти під ноги нїкому! — говорив наш душпастир. — Не мало вже проляло ся нашої крови в оборонї своєї дорогої вітчини, але ми у боротьбі не спічнемо доти, доки не визволимо своєї Неньки України. Ми нинї маємо грімко запротестувати проти страшних ляцьких насильств, нехай цїлий сьвіт знає, що ми живцем не пійдемо в ляцьку неволю. Ми чужої землї не хочемо, але й своєї не дамо нїкому!" Сї слова вічевики нагородили гучними оплесками.

Відтак шановний бесїдник заохочував людий, аби вписували ся в члени У. Н. Комітету і щоби складали щедрі жертви на ратунок свого рідного краю. Заряджена збірка принесла $153.42.

Після того забрав голос п. Николай Нагаєвський, котрий говорив про теперішне наше лихолїтє в старім краю. „Братя! — кликав сей бесїдник — Ляцька орда напала на нашу молоду републику і хоче вирвати свободу нашому народови. Не будьмо на се байдужні! Станьмо всї як одна родина, нехай сьвіт знає, що нема під сонцем такої сили, яка на руки вільного Українця могла би наложити ганебні кайдани. Нехай і вражий Лях знає, що Українець не позволить, аби ляцький орел неволї був на земли українській. Нехай знають нападені наші братя і сестри в галицькій Українї, що ми, американські Українцї, не приняли мовчки ляцького розбою; нехай знають, що ми терпимо разом з ними і не дамо нашого рідного краю Ляхови на поталу. Душу й тїло ми положим за нашу свободу і покажем, що ми, братя, козацького роду".

Сей бесїдник завзивав також нарід, аби під теперішну важку пору закинув усї роздори і щоби не жалував свого гроша на 100-тисячний фонд на оборону Галичини. „Даймо — просив він — жертву із щирого серця, щоби було за що купити трійла на ті ляцькі й московські черваки, які тепер почали точити наш народний орґанїзм".

При кінци о. Маньовський прочитав і пояснив протестаційну резолюцію, яку присутні одноголосно ухвалили. Каблеграму до Парижа і телеґраму до Вашінґтону вислано зараз на другий день, в понедїлок о 7-мій годинї рано (за обі телеґрами заплачено $21.78; решту гроша, $131.64, поставлено вислати до головного касієра У. Н. Комітету).

Вічевий комітет складає отсим прилюдну подяку місцевій українській громадї за участь на протестаційнім вічу, а зокрема Всч. о. В. Маньовському, котрий злучив нас в одну сьвідому родину і працює щиро для нашого добра.

Н. Нагаєвський,
В. Окрепкий,
секретарі віча.

MEMORIAL CITES POLISH ATROCITIES.

Ukrainian Appeal to President Against Giving Poles Control of East Galicia.

RACE COERCION AMONG CHARGES.

Instances of Terrorism Related as Proof of Purpose to Make Jews and Ukrainians Declare Themselves Poles to Insure Domination by that Race—Newarkers Concerned in Plea.

Numerous atrocities alleged to have been practiced by Poles upon Ukrainians and Jews in East Galicia are charged in a memorial sent to President Wilson and the members of Congress today by the Ukrainian National Committee of the United States. Very Rev. Peter Poniatishin of this city is chairman of the committee, Vladimir Lototsky of New York is the secretary, and the memorial was forwarded to Washington by William J. Kearns, as counsel to the organization, to inform the President and Congress of conditions in East Galicia before ratification of any treaty that would give the Poles control of that territory.

"The Polish leaders have claimed that a great majority of the population of East Galicia is Polish, but this is not a fact," said Mr. Kearns today. "It is seventy-five per cent. Ukrainian, fifteen to twenty per cent. Jews, and the remainder are Poles. It is for the purpose of having the Ukrainians and Jews declare themselves Poles and thus increase the census figures for the race that these terrorisms have been carried on. The facts shown in the petition were gathered by the Ukrainian National Bureau at Paris, and we have every reason to believe the statements are correct. The delivery of the petition was held up until the return of President Wilson."

The memorial in full follows:

"To His Excelency the President of the United States, and to the Senators of the United States and Representatives in Congress:

"The Ukrainian National Committee of the United States direct your attention to the outrages which, according to well-authenticated reports, have been recently committed in East Galicia by the Polish army under the command of General Haller, which army is composed in part of American citizens of Polish descent, and which, under the pretext of restoring order in East Galicia, has perpetrated many crimes and atrocities against the Ukrainian civil inhabitants and noncombatant population, as witness a few specific instances herein enumerated:

"In the Ukrainian village of Bortne, occupied by the Polish forces, all the Ukrainian priests and many prominent Ukrainian patriots were arrested and thrown into prison; among others, Rev. Eustace Nyzankovsky, a former deputy to the Galicia Diet; Rev. Father Pelensky, Rev. Father Lopatynsky, Rev. Father Pellech, all of whom were shot down by Polish troops without trial of any kind in the early part of June, 1919.

"In the Ukrainian village of Bortno, in East Galicia, a priest named Kaluzniatsky was shot while at the altar engaged in the celebration of the mass and the sacred vestments were torn from his body, the church was desecrated and many people were driven out through terror. The Polish officer had ordered them to disperse. Those who disobeyed the military order by remaining were shot in the church by the Polish soldiers. Five hundred Ukrainian churches were closed by the Polish military authorities, and about one hundred burned. Two hundred priests have been expelled from East Galicia and sent as prisoners to Poland. The Associated Press has verified these atrocities.

"2. An aged and venerable resident of the city of Sokal, in East Galicia, named Demchuk, seventy-two years old, was executed without trial.

"3. The Basilian Monastery in Zovkva (Zolkiev) was sacked and its valuable library and collection of rare and precious treasures were stolen and carted away. All the Basilian monks were arrested and interned.

"4. In Domazyr the Ukrainian Catholic Church was desecrated by the Polish soldiers.

"5. In Lemberg the Ukrainians were forbidden to hold religious services according to the Ruthenian Catholic ritual. Even funeral services according to the Ruthenian (Ukrainian) ritual were prohibited and all Ukrainians were ordered not to participate in any such funeral ceremonies.

"6. In Stanislaviv, after the occupation by the Polish troops on June 1, 1919, the wounded and sick Ukrainian soldiers were removed from the civil hospital to the military hospital and many of them were there killed in cold blood. The use of the Ukrainian language was proscribed in the hospital.

"7. Defenseless peasants, of both sexes, in the district of Stanislaviv, were shot and wounded for no other reason than because they appeared in public without wearing Polish badges, as required by the Polish military rule for the district. At the railroad station in Stanislaviv two railroad engineers were executed for no other reason than that they had been in the employ of the Ukrainian Government. Many of the Ukrainian intelligenzia who remained in Stanislaviv after the Polish occupation were arrested and interned, and the more prominent of them were shot to death on the spot. The Jews in Stanislaviv shared the same fate as the Ukrainian. On the first day of the feast of Pentecost 300 Ukrainian Jews were dragged out of their beds and flogged; some of them died from their injuries. On the second day of Pentecost the side-locks of the Jews of the orthodox rite, which are worn out of religious motives, were forcibly shorn from the Ukrainian Jews in the Stanislaviv district, so that they might be enumerated as Poles. The leader of the band which committed these outrages against the Ukrainians, both Christians and Jews, was one Polish Colonel Wolgner.

"8. The Polish army of occupation in East Galicia is making a futile effort to divide the Ukrainian people into ten different and distinct nationalities by applying to them local names; for instance, the Ukrainians who live at the foot of the Carpatian Mountains are called locally Boyki; those who live on the mountain, not far from Bukowina, are called Hutzuli; those on the plains, adjoining the Ukrainian province of Podolia, are called Podolaki, and so on. Thus, the Poles propose to show a preponderence of Polish population over the Ukrainians in the census enumaration. The Ukrainian Jews are compelled by the military authorities to declare themselves Poles, and those who persist in claiming Jewish nationality or Ukrainian nationality are severely punished by the Polish soldiery.

"It is respectfully submitted that if there be any doubt as to the truth of these reports of outrages and crimes committed against the Ukrainian population by the Polish military authorities, an investigation should be ordered either by Congress or by the Peace Commission now sitting at Versailles, and that the Senate of the United States withhold the ratification of any treaty with the new Polish state so long as the occupation of East Galicia continues."

(From Newark Evening News, July 9, 1919).

АФОРИЗМИ.

Анї одна мудра женщина не повірить мущинї, котрий вірить в щасте.

Супруже вилїчило вже многих від самолюбства.

Чеснота жінки й чоловіка є найлїпшою запорукою проти розводу.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Братство св. Ґеорґія, від. 239 У. Н. Союза, в десятьлїтну річницю свого істнованя устроює **ЮВИЛЕЙ,** получений з балем, дня 30 серпня 1919 р. в Mercantin Hall, при Franklin St.

Бр. св. Ґеорґія є найбільше у Філядельфії а заслуги його є знані серед філядельфійських братств і товариств та громад, для котрих Бр. св. Ґеорґія старало ся причинитись і своєю цеглою до будови Народних Домів, і дїяльностию в народній працї, своїми членами, жертвами і дарунками і т. п.

Тому згадане Братство осьмїляєть ся звернути ся до всїх місцевих Товариств і Братств та українських громад з просьбою, щоби не устроювали инших забав на день 30. серпня с. р., бо тимсамим пошкодять самим собі і висше згаданому Братству. 82

ЗА УРЯД:
Іван Жмутин, предс.
Іван Береза, кас.
Ілїя Сорока, секр.

ДЛЯ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Хто зміняє свою адресу, нехай витне сю картку, долучить почтову марку за 5 центів і вишле на адресу;

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

До Адміністрації „Свободи":

Залучаючи почтову марку на 5 центів прошу змінити мою адресу.

Моя стара адреса була:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

Нова адреса є:

Число відділу..........
Імя ....
Улиця ....
Почта ....

УВАГА: Член У. Н. Союза мусить подати число свого відділу у відносній рубрицї.

ПРОТЕСТ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛИКИ.

Президент державного секретаріяту Західно-Української Републики, др. Голубович, звернув ся до Ради Чотирох у Парижи, з ось якою нотою:

З огляду на наїзд армії Галера на територію Західно-Української Републики, з огляду на мотиви (причини) які польський президент міністрів Падеревский подав задля сього у варшавськім соймі, та з огляду на жорстокі вчинки, яких тепер допускають ся польські війска на території Західно-Української Републики, заявляє державний секретаріят Західно-Української Републики Раді Чотирох у Парижи такий протест і предложене:

Дня 19. жовтня м. р. проголошено в заснованім українським князем Львом, отже історично українськім місті Львові, яке знаходить ся на области, заселеній чисто українським населенем, Західно-Українську Републику, яка обіймає заселену Українцями територію колишної австро-угорської монархії. Підчас коли настановлений тепер Українською Національною Радою адміністраційний уряд дбав про законне функціоноване в новій державі, створено з українських вояків колишної австрійської армії, як також із випробуваного українського легіону, властне військо, яке сім місяців уже боронить із безприкладною хоробрістю рідну землю від Поляків і Москалів. Із одушевленєм причинили ся всі способні носити оруже чоловіки до створеня сеї національної армії, бож кождий сьвідомий того, що розходить ся з одного боку о висвободжене від ненависного, більше ніж шістьсотлітнього польського ярма, та о переведене проголошеного президентом Вілсоном у порозуміню з иншими союзниками права на самовизначене, і для колишних австрійських Українців, і що з другого боку російська большевицька фиря загрожує не тільки національному істнованю, але також порядкови і законному ладови у нашій молодій державі. Ся військова готовість на два фронти змусила Західну Україну відмовитись від оборони Буковини перед тяжкою румунською окупацією, як також із оборони чисто української области колишної Угорщини перед заприязненими Чехами і мадярськими сусідами. В надії на кількаразові заяви Ради Чотирох, що парижська конференція при вирішеню національних домагань, між ними й українських, буде користувати ся виключно справедливостію, вважали відповідальні функціонарі Західно-Української держави за відповідне обмежити ся тільки оборонною війною проти Поляків, а свої найлучші війска дати Східній Україні для боротьби з Москалями. Фактично одна Західна Україна була перешкодою, що російська большевицька армія не злучила ся з угорською большевицькою армією, бо цілих сім місяців, коли західно-українські війска самі тільки мусіли берегти границі колишної східної Галичини, не могла російська армія ані на одним місци, хоч би хвилево, увійти на нашу територію.

Підчас коли Поляки, як се справедливо сказав польський президент міністрів Падеревский у своїм останнім експозе (мові) у Варшаві, одержали для боротьби з большевиками від держав антанти запомогу грошима, харчами, товарами, а особливо амуніцією, то Західна Україна, яка з певностию не меньше причинила ся для антанти в большевицькій справі, була полишена на власні сили, ба навіть її ослаблював в оружній способности на східнім фронті зоюзник антанти, себто Поляки. Задля того заявляло західно-українське правительство кождий раз, коли тільки Рада Чотирох висказувала своє бажане, згоду, щоби завести перемирє на польськім фронті і приняло предложену генералом Ботою демаркаційну лінію в повній надії на пізнійше рішене на мировій конференції, щоби тільки всі військові сили вжити для боротьби з большевицькою армією. Навпаки, Поляки вагали ся виступити з перемирєм так довго, аж доки узброєна антантою армія Галера не станула на польських землях і всупереч обіцяниї, яку вона дала антанті, замість зачати боротьбу з большевиками, почала наступ на наш фронт, який був обтяжений боротьбою з большевиками.

Треба виразно ствердити згідно з фактами те, що заява польского президента міністрів, Падеревского, що мов то західно-українська армія почала наступ, не правдива, бо сутичку розвідчиків біля Устрик у фаховім осьвітленю не можна ніколи вважати за наступ. Ще 9. мая зробила верховна команда української армії, очевидячки в згоді і порозуміню з заступниками держав антанти, на поручене нашого державного секретаря загр. справ, д-ра Василя Панейка, який перебуває в Парижи, предложене польській верховній команді армії, щоби від 15. мая, 6-тої години вечер, завести перемирє під умовою, що се предложене приийме польська найвисша військова управа до 14. мая. У відповідь на се наступив властне 14. мая широко закроєний наступ генерала Галера. Лише через те, що західно-українське правительство ніколи не могло припустити, що підчас коли під проводом найвисшою інстанцією парижської антантської конференції призначеного генерала ведуть ся переговори в Парижи між уповновакненими заступниками Польщі і Західної України, армія союзної держави антанти (себто Польщі) і ще до того та частина сеї армії, яка має такесаме завдане, як і війска Західно-Української Републики (себто відпір большевицької армії), що ся армія пічне наступ проти нашої републики, і лише через те, що західно-українське правительство вірило, що польська верховна команда, яку з певностию також повідомлено про волю Ради Чотирох, сама підчинить ся сій волі, як се зробила наша верховна команда, міг наступ Галера з 14. мая здобути в такім короткім часі такі великі успіхи супроти наших, хоробрих, але нежданно заскочених війск. І отож маширують польські війска через українську область, несучи підпал і смерть.

Пан президент міністрів Падеревский подав у своїй останній бесіді гасло, яким тепер послугують ся польське військо у поведеню супроти нашого населеня. Він назвав польські військові операції у колишній східній Галичині „не війною", але „акціею проти тамошних розбишак", і вважає наші війска не правильним військом, але назвав сих героїв „розбишаками". Сі слова президента міністрів Падеревского, проти форми і змісту яких державний секретаріят Західно-Української Републики отсе підносить із оправданим обуренем протест перед цілим культурним сьвітом, мають той наслідок, що поза фронтом польської армії утворено військові карні відділи, які переводять масові арештованя й засуджуваня, не маючи згляду ні на старих людий, ні на жінок, ні на дітий, причім, аби бути оскарженим, вистарчає признати ся до української народности. Цілі села, як також поодинокі мешканя, спалено, а прогнані з них українські селяни тікають, полишаючи цілий маєток, щоби в лісах найти захист, о скільки вони з розпуки оправдано не стають до оборони. З того виходить ясно, о скільки правдиво повідомляв польський президент міністрів, коли він позволив собі на твердженя, що українське населене радісно витало польські війска, як спасителів. Польська преса повідомляє, що 24. мая перейшло через Краків 200 греко-католицьких сьвященників, яких забрано в табори інтернованих до західної Галичини. Після випробуваного взірця румунської окупації української частини Буковини, забороняєть ся й тут усюди де тільки появляєть ся польске військо, уживане української мови й письма, замикають ся наші культурні й господарські інституції, конфіскуєть ся їх майно і забороняєть ся появу українських часописий.

Се все робить ся під приводом, що ходить о те, аби винищити большевизм у Західній Україні. Що большевизму не було аж до появи польських війск, що навпаки — на цілій території, яка стояла під управою державного секретаріяту Західно-Української Републики, панував взірцевий порядок і що населене, як міське так і сільське, заховувало ся спокійно супроти маючих кляс (навіть замків і великих посілостий польських поміщиків не нарушено) і супроти Жидів, то се повинно бути відомо Високій Конференції в Парижи від ріжних антантських місій, які наш край мав честь гостити протягом останних сімох місяців. Таксамо не нарушено величезних запасів нафтових продуктів, як також усіх промислових заводів у нафтовій области. Се є достаточним доказом, що большевицька програма є чужа для населення Західної України. Президент міністрів Падеревський сказав у своїй бесіді у варшавськім соймі, що його нація жадає в колишній східній Галичині свободи, рівноправности і справедливости для всіх. Із повисшого представленя, котре опирає ся на фактичнім матеріялі, яким розпоряджає державний секретаріят Західно-Української Републики і який можуть у кождій хвилі провірити делеговані антантські місії, виходить, як Поляки прикладають сей принціп до етнографічної области Західної України, яка в порівнаню числить не меньше 70 процент українського населеня.

За те, що Поляки в колишній Австрії вагою своїх парляментарних голосів помагали династії та її правительствам у видаваню ворожих для народу законів, віддано Полякам для адміністрації цілу Галичину, отже й колишну східну Галичину. Спосіб, у який сю адміністрацію ведено на шкоду подавляючої більшости населення східної Галичини, себто Українців, зробив сотки літ триваючий розбрат між Поляками й Українцями ще більшим. Події від жовтня, себто явне змаганє Польщі, щоби без усякого права, а тільки з імперіялістичних мотивів вирвати історично й етнографічно приналежну нам область, та вкінци тяжко ображуючий цілу націю останний заклик до боротьби президента міністрів Падеревского і варшавського сойму, як також жорстокі вчинки польського війска, які якраз доконують ся над нашим населенем, спонукують державний секретаріят Західно-Української Републики заявити Високій Раді Чотирох конференції антантських держав, що внесене у варшавськім соймі президентом міністрів Падеревським предложене на прилучене колишної східної Галичини до польської держави, хоч би з запорукою автономії, відкидає все українське населене з обуренєм. І Західно-Українська Република, яко державна форма злучених від 19. жовтня м. р. українських земель колишної австро-угорської монархії, має такесаме право на самовизначене, як усі инші народи колишної Австрії. Державний секретаріят Зах.-Укр. Републики покладає отже надію, що висока Рада Чотирох антантської конференції признасть, після провірення етнографічних відносин залюдненя, нашій републиці ті границі, які дасть обєктивне (безсторонне) провірене дотичних відносин.

До сього рішеня предкладає державний секретаріят Західно-Української Републики високій Раді Чотирох, аби післано контингент антантських війск на ту область колишної східної Галичини, якої домагають ся з одного боку польська держава, а з другого боку ми. Управу сеї области можна би поставити під контролю командир сих війск.

Тусаму просьбу ставить ся також щодо тих областий Буковини, які заселюють Українці, а які тепер обсадили Румуни. Коли би висока Рада Чотирох не могла рішити ся на те, щоби вжити задля сього війск тих чотирох держав, які заступлені в Раді, то державний секретаріят дає не тільки свою виразну згоду, але ставить нагальну просьбу, щоби висока Рада Чотирох дала чесько-словацькій републиці мандат (поручене), щоби вона в імени антанти аж до вирішеня мирової конференції обсадила всі спірні граничні области між Польщею й Західною Україною з одного боку, а Україною й Румунією з другого боку.

Державний секретаріят Західно-Української Републики висловлює іменем населеня Західної України певну надію, що висока Рада Чотирох конференції антантських держав в Парижи, опираючись на наведені в сім протесті фактичні відносини, дасть свою згоду для наведеного на кінци предложеня.

ПО 1-ШІМ ДЖУЛАЯ В АМЕРИЦІ.

Шинкар (до гостя голосно): Горівки нема; ви знаєте, що не продаємо від першого... (По тихо): Кілько хочете: батлю чи гальон?

UKRAINE BALKS AT BEING PART OF ALL-RUSSIA.

Protest Sent to Peace Conference Charges Plan by Allies to Rob Her of Self-Determination.

People Will Fight Rather Than Renounce Rights, Say Letters. "Republic Was Recognized".

Protest in the strongest terms has been made by Ukrainia against what she charges is a plan of the Big Five to include her in an All-Russian Government headed by Admiral Kolchak. The text of this protest, submitted to the Peace Conference on June 18 by the Ukrainian delegation at Paris, was made public here yesterday by the Ukrainian National Committee of the United States, No. 70 Fifth avenue.

It declares the "most superficial analysis" of the Allied Governments' dealings with Kolchak prove that they hold it "not only possible but even desirable to restore the supremacy of the great Russian people, as well as their hegemony, by conferring on them the right to decide the fate of all other nations of the former Russian Empire."

In doing this the Ukrainian hold the Peace Conference "not only in discord with the principles of liberty, equality and a free self-determination of peoples, but evidently implying an attack on these very principles."

Hints at Fight by Arms.

The letter further declares 40,000,000 Ukrainians will never renounce these rights, that the convocation of a constituent assembly representing all parts of Russia would rob the Ukraine of its rights, as it would be outvoted by the larger Great Russia and strongly hints Ukrainia will fight by arms any such plan. The letter goes on:

"In order to prevent misapprehension, which would necessitate depending exclusively on our own strength, we, on our part, announce that:

"1—In April, 1917, as a consequence of Russian revolution, the Ukrainian National Congress has selected the Central Rada to be the parliament of Ukraine.

"2—In November, 1917, the Central Rada proclaimed the Ukrainian Republic.

"3—In December, 1917, France and England sent diplomatic representatives to the Republic of Ukraine, in the persons of General Talouis and Mr. Bagee, having thereby recognized the Ukrainian Republic.

"4—In December, 1917, the elections to the Constituent Assembly brought about an overwhelming majority from Ukrainian political parties from all over the territory of Ukraine.

Proclaimed Independence.

"5—In January, 1918, the Central Rada, being composed of representatives from the Ukrainian parties, proclaimed the independence of the Ukrainian Republic.

"6—The democratic Republic of Western Ukraine, formed on ruins of the by-gone Empire of Austria-Hungary, united with the greater Ukrainian Democratic Republic, thus forming one Ukrainian State by the act of January 31, 1919.

"7—The Democratic Government—the Central Rada as well as the Directorate—as well as the reactionary government of Hetman Skoropadsky—independent of their politics and programme, all waged a stubborn conflict with the Bolsheviki.

"The delegation of the Ukrainian Republic at Paris has the honor to ask the peace conference:

"1—An immediate recognition of the Ukrainian Republic as an independent state.

"2—The recognition of the Directorate as the actual supreme power.

"3—Assistance, moral and material succor, in the struggle of the Ukrainian Republic against Bolshevism and anarchy.

(From N. Y. American, July 9, 1919.)

Читайте українські книжки і газети, бо часте читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

Юліян Міськевич.

СТЕП.

Стояв неподвижно і радісно проглїтував перші прояви провесни. Як кождий чумак, ставав під весну більше вразливий; отяжілий і тільки повзаючий в зимі дух розвернув крила і обіймав великанський простір, бачив ревучу ріку, чужі, чорні обриви хмар, чув пошум морських филь.

Саме тепер свитанє що йно переселювало крадькома перші блески через сумерки ночи наче срібні голки через сїру пряжу. Звуки чумацької пісні розносили ся жалібним відгомоном і гинули в степових ярах. Скрип маж передразнював крик журавлів, що линули горою з полудня. Глухе риканє волів наповняло ранїшний воздух струями пристрасти і жадоби житя.

Чумацька пісня ставала більше та більше невиразна, але й більше та більше тужна, наболїла, жалібна. Нібито жалував ся полищений судьбою і людьми сирота, нібито парубок прочував смерть на чужинї, нібито батько пращав семейне житє.

Кулиста, червона баня виросла поверх обрію й перетоплювала ся на золото.

А він ще стояв неподвижно і слухав з розпукою, як жалібно ревіли в стайнї його воли, що саме в ту пору що року клали шиї в ярма і дріжучи з радости, рвали ся в далеку дорогу.

А потому підводив руки до висків, долонями тісно вінчав голову і, понуривши очи в землю, хитав ся у великій розтузї.

До нього підійшла із порога хати молоденька жінка, палко горнула мужа до грудий і шептала, цїлуючи пристрасно:

— Ах, зчарував менї тебе степ, мій соколе, ах, рве він тебе від мене у своє нутро голодне, ах, і що-ж робити би менї без тебе?

А що була дуже щаслива, бо зовсїм не розуміла мужа, тож говорила дальше:

— Ах, не пущу тебе від себе, мій соколе ясний, ніяк не пущу від себе на окраїну...

Солодка отруя її слів коїла його муку, тож сила його топила ся і він тільки повторював ніжно:

— Очарував мене степ, очарував мене степ розлогий...

А що був правдивим мущиною і таксамо любив солодку небезпеку як грізний мир, тож затихомирював ся і вже тільки голубив, договорюючи:

— Тепла ти встала зі сну як дитина маленька. О, ні! Не кину тебе!...

І радісно заливаючи ся сьміхом, вертав з жінкою до хати.

А тимчасом на ясним овиді виринали дрібні силюети возів, волів і людий, як коли би пересував ся довжезний, живий ланцюх.

А в ночи таки прийшов Степ. Прийшов хмурий і сердитий, з розбурханою чуприною, з бородою зрошеною срібними мраками. По землистім лици ринули струмочки слїз, що витікали з темних очий неначе з глибоких балок, оброслих сфильованим комишем.

Степ його будив зі сну, грізно морщив чоло, плакав, то знов кидав проклони й докоряв.

— Адже твій батько дав менї запоруку на твою вірність, як ти в колисцї був. Адже ти хотів зложити свої чумацькі кости на степу широкім. А тепер пристрасть змінила вмить твої почуваня і думки.

Говорив богато ще, шумів, гудів і мовчки йшов до його стайнї. А вранцї воли були мертві.

Чумак зривав ся з постелї, дріжучи й широко розплющуючи стривожені очи; ймав батіг і налигач та вибирав ся в дорогу. А коли похиляв ся над сплячою подругою, щоби зложити пращальний поцілунок на жіночих губах, тоді жах щезав перед болем, отже розпука обіймала його ум і він каменїв у безсильній знемозї.

Аж коли настало лїто, а відтак осїнь, тоді Степ лишив його в спокою. Навідував ся вже тільки весною, а потому призабував за нього. І тихо незамітно поплили лїта серед семейних злиднів, серед хлипаня лепетеня хлопяти.

А богато пізнїйше прийшов день справдїшного горя.

Тускло загоріли сьвічі, неспокійно дразнючий запах ладану і кадила дуром переповнив кімнату, а блїдо-сині хмаринки авреолею окружили жовте обличе жінки і мами.

Каламутні слова молитви затїпали ся на дужих крилах буйного напіву, а вслїд за ними понесли ся пірвані хлипаня.

А там стало в кімнатї пусто і тихо.

І війшов Степ з лицем погідним і безжурним, в подорожній сукманї. Сїв за столом, заложив руки і вижидав.

І так його застав він. А побачивши, оторопів і щось собі пригадував. Великий тягар котив ся до долу враз із глибоким віддихом, а почуте необмеженої свободи огорнуло його душу, як рвучий вітер обіймає филї великої води. Кинув ся радісно до гостя, витягнув ід нього долоню і спочав в його обіймах.

Збирав ся в дорогу.

Коли запряг воли і став на порозї — була як раз весна — погідне, старече обличе завінчане білим волосєм повернув до сина одинака.

— Ходи зі мною, мій сину!

— Годї менї йти, батеньку!

— Гей, не гай ся, ходи, ходи сину! Бо ти маму втратив, а батькови ось-ось очи замкнеш. А степ стане тобі за батька і матїр. Вихри розчешуть тобі кучері, дощі змиють, леґіт казки казати-ме, а сонїчко волю кохати навчить; найдеш долю, а я тобі свою у заповіті передам. Ходи, ходи, сину!

— Не пійду, нїколи не пійду, батьку! Бо без старої стріхи, без чорної скиби, без сїрих кутів душа моя без огню вигорить, а чумацька пісня серцю зайвого жалю завдасть. Не пійду, батьку!

Воли випружили шиї, мажі заскрипіли, а побіч них згорблена стареча стать молодецьким кроком у степ поспішала. Над нею бистрою птицею линула крилата співанка.

Туман пороху золотів в заходячому сонцї. Воно придавлене хмарою сперло ся об овид, увіссало ся в узгіря, аж напослїпукло, кровю заплило і в землю потахло...

UKRAINIANS PROTEST INVASION OF HOME COUNTRY.

Adopt Resolutions at Meeting Objecting to Foreign Infringements.

ASK WITHDRAWAL OF POLES.

Likewise Demand Recognition of Ukrainian Republic by Peace Heads.

Resolutions, protesting the infringement of the Ukrainian boundaries by neighboring countries and demanding the withdrawal of Polish troops from Ukrainian soil, were adopted yesterday afternoon at a mass meeting of more than 500 American citizens of Ukrainian descent. The meeting was held in Ukrainian hall, No. 29 Clemo street, and was fathered by the St. Nicholas society.

The meeting was addressed by the Rev. John Ortinsky, rector of the Ukrainian church, Andrew Petriv and Nisholas Murashko, all of whom took a decided stand against Bolshevism, and warned their hearers against anarchistic propaganda that is being spread broadcast over the country.

The resolutions, copies of which will be sent to the peace conference, the President and officials at Washington, wmere as follows:

"We, American citizens of Ukrainian descent, residing at Buffalo, assembled in a mass meeting at Ukrainian hall at No. 29 Clemo street, June 22, 1919, adopt the following resolutions:

"1. That the Ukrainian cause now receiving attention of the peace conference shall not suffer on account of the selfish desires to extend their boundaries at the expense of the Ukrainians, conrary to the spirit of the peace conference, that the small nations shall receive justice under the principle of self-determination. We protest against the attempt on the part of these neighboring countries to justify their course in extending their boundaries at the expense of Ukraina, upon the theory that such extension is necessary for the erection of strong barrier states along the boundary line, as a safeguard against German militarism in the future and for the protection of peace in Europe. We deny that the erection of great states will be a safeguard to future peace, and maintain that future peace can only be assured by permitting every nation to determine for itself its own destiny, and we declare in this meeting assembled that a lasting peace is impossible so long as there remains a wronged nation.

"2. We protest against sending and maintaining of the Polish troops under the command of Gen. Haller in Poland for the reason that these troops are being used by Poland to bring about the conquest of Ukrainian land and the destruction of Ukrainian independence, and we demand that the peace conference bring about the withdrawal of Polish armies from Ukrainian territories and bring to an end the invasion of Ukraina by Polish troops.

"3. We demand through the peace conference the return by the Italians of the Ukrainian war prisoners which were captured during the Austro-Italian drive, and guarantee them safe return to their native land.

"4. We demand recognition of the independent Ukrainian republic."

(From Buffalo Courier, June 23, 1919.)

PRESSING QUESTION FOR UKRAINIAN REPUBLIC.

Among the first and most pressing questions of the young Ukrainian Republic is the future of its flourishink sugar industry. Edwin W. Thompson, American commercial attache at Copenhagen, considers sugar production of the utmost importance to Ukrainian trade. Reporting to the Bureau of Foreign and Domestic Commerce of the Department of Commerce, in Washington, he writes:

"In the three years just preceding the war the sugar production of the Ukraina was more than 1,000,000 tons. Of the 241 factories of former Russia, 222 are now in Ukraina; of the entire sugar production of greater Russia in 1914 amounting to 1,384,000 metric tons, nearly 95% came from the Ukraina. With a good harvest in normal times the factories of the country can put out nearly 2,000,000 tons. If one allows for domestic use on the Russian basis of 18 lbs. per capita per year, Ukraina aught to be able to export 1,300,000 tons per year.

"But it is also of interest to see what significance the sugar industry has to the domestic agricultural conditions. Ukraina is a part of the overcrowded territory of great Russia. Perhaps the landhunger of the peasant classes was nowhere greater than here. As early as 1905 a revolution seemed presaged by the great unrest of the peasants. The land question has always stood first in all programs of the Ukrainian clubs and parties.

"Emigration from Ukraina shows how large a part of the population was unemployed. In the years 1906 to 1910, 2,040,142 individuals emigrated to Siberia from the Black Sea district, which is economically the richest and best section that one could think of. Those Provinces of Ukraina in which the sugar industry plays no important part and which are most thinly populated contributed nearly one-third of the entire emigration from European Russia. Kiev and Podolie, with their denser populations but with a sugar productivity, had much less emigration; the agricultural population was kept busy and stayed at home.

"Next in importance to the sugar exports of Ukraina comes sugar beet seed. In 1911 over 16,000 tons of seed were shipped to Germany and Austria; in 1912 about 9,800 tons, and in 1913 about 12,000 tons. With the outbreak of the war this export ceased. As early as 1916—a proof of how little the war affected Ukraina—the export had again risen to 12,000 tons. America and France were the chief customers; Italy and Rumania took smaller quantities.

"According to Russian statistics the number of sugar factories in Ukraina had diminished from 274 in 1900 to 265 in 1914. But in these stretches of territories where the sugar beet is cultivated the area planted has increased from 1,348,000 to 1,973,000 acres and the sugar production has increased from 800,000 to 1,800,000 tons; and domestic consumption from 655,000 to 1,556,000 tons. Thus the area in sugar beet cultivation has increased by 46% while the sugar yield has increased 125%. In the same period the average beet district taken care of by one factory has increased from 5,000 acres to 7,600 acres. Smaller establishments disappeared or were deserted while the larger establishments modernized their equipment.

"Although the yield of beets per acre is only half as much in Russia as in Denmark, the soil of Russia is more cheaply cultivated and certainty of crops is greater. In Ukraina there are large beet seed plantations which enjoyed great reputations in foreign countries. These plantations were half German. Germany sent teachers to show the peasants how to cultivate beets for seed. Contracts were made by the Germans under which a part of the seed crop should go to them in return for their instruction and supervision.

"To a large extent the sugar refineries themselves were built by the Czechs. Later came the Belgians, then the Germans in great numbers. In the last 15 years many refineries have come into the hands of Ukrainian Jews. The tendency towards the establishment of factory-owned plantations has resulted in large scale sugar production which has surely come to stay. If the factory and plantation property is to be operated by peasants only, there will be decreased output or 23,000,000 tons of beets. But it is not even to be assumed that the peasants will plant beets on all surrendered ground. Even last year there was an inclination to drop the cultivation of beets in favor of grain and potatoes in which the risk of crop failure and the dependence on manufacturers was to some extent diminished.

"Without considerable government protection it is not possible to expect a program of continuing the industry. The socialistic radicals means by which the government recently declared the factories and beet lands to be State property has been unable to compel the cultivation of beets. Under such condition with such a drop in the otherwise heavy sugar harvest of the country, Ukraina will suffer the heavy loss of a valuable export."

(From Financial America, New York City, July 1, 1919.)

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Хочуть заборонити призидентови виїзд з Америки.

В палаті послів американського парляменту внесено проект додатку до конституції Злучених Держав. Проект говорить, що по його принятю буде незаконним для президента Злучених Держав опускати в часі своєї урядової служби територію, над котрою правительство Злучених Держав має юрисдикцію, або сповняти урядову функцію поза місцем осідку правительства Злучених Держав. — Значить, на основі згаданого проекту президент сеї републики не мав би права опускати границь Злучених Держав, ані не мав би права сповняти своїх функцій поза межами Вашінґтону. В американській конституції вже є такий закон, ухвалений ще 16. липня 1790 року, однак президент Вілсон своєю поїздкою до Европи нарушив його.

Стейтовий податок доходовий в Ню Йорку.

Сойм нюйорського стейту ухвалив новий закон про стейтовий доходовий податок. На основі сього закона податок платять всї жителї стейту, без ріжниці, чи вони горожани чи ні. Податок платять особи і корпорації. Скаля податкова для осіб виносить 1% від суми 3.000 до 10.000 долярів, 2% від суми 10.000 до 50.000 долярів, а 3% від суми висше 50.000 долярів. Від річного доходу 2.999 долярів приватні особи податку не платять. Корпорації платять 4½% податку від річного доходу взагалї. Оподатковані є лише гроші зароблені з нюйорськім стейті: Хто мешкає в нюйорськім стейті, а працює в иншім, той податку не платить. Податкові квестіонарі мають ся виповнити перед або ча 15. марта кождого року. Для корпорацій реченець продовжено до 1-го липня. Особи платять податок при виповненю податкового квестіонара, а корпорації мають час до 1-го січня. Особа, котра не виповнить на час квестіонара, заплатить 1.000 долярів кари, або посидить рік в арешті, або обі кари разом. Корпорації в такім случаю платять 5.000 долярів кари. За неточне виповнене квестіонара особи і корпорації платять 1.000 долярів кари. Після закона, в разі потреби, контрольор має право переглянути книжки корпорації і ствердити стан її фінансового доходу. Ось податкова скаля, після якої в нюйорськім стейті мається платити доходовий податок (перша позиція означає суму річного доходу, друга позиція означає суму податку від того доходу):

$1.000	$ 0	$ 6.000	$40
2.000	0	7.000	50
3.000	10	8.000	60
4.000	20	9.000	70
5.000	30	10.000	80

$1.000.000 .... $29.340

Проєкт „Народної Волї".

Скрентонська „Народна Воля" у вступній статї з минувшого вівтірка пропонує, аби всї українські часописи в Америці подавали через один місяць на першій стороні кождого числа в чорній, жалібній обвідці отсю заяву в анґлійській мові, яко протест проти польського імперіялїзму:

Ukrainians of America mourn for their wives and children, fathers and mothers, brothers and sisters in Galicia, Cholm and Volhynia who at this very moment are being slaughtered by Polish premier Paderewski's punitive expedition for the only reason that they, in accordance with the principle of self-determination, proclaimed by president Wilson, refuse to submit to the Polish yoke and insist upon governing themselves on their own soil.

Подібний протест проти польських злочинів висловили вже „Америка" і „Свобода"; перша подала в чорній обвідці вістку про рішенє мирової конференції, щоби Поляки загорнули під себе цїлу Галичину, а „Свобода" зробила се, подаючи статю про замордоване Поляками українських патріотів в Галичині: Нижанковського, Пеленського, Пелеха та инших. „Народна Воля" згадує про се, але каже, що було би лїпше, колиб усї українські часописи зробили так разом і в мові анґлїйській.

Проґібіція виходить на шкоду телефонічним компаніям.

Нововведена проґібіція у Злучених Державах коштує телефонічні компанії тисячі долярів, — заявив П. Стейплс, управитель одної телефонічної компанії у Філядельфії. Стейплс каже, що підпиті особи стають ся товариськими, а яко такі говорять богато. Вони говорять не лише зі своїми приятелями в шинку, але також з приятелями, дальше віддаленими від місця. Хотячи говорити, вони їдуть до телефону, платять „нікля" і так дають заробляти компанії. Ще в инших случаях мущина, працюючий в бюрі, повертаючи вечером домів, поступає до шинку випити трохи. Коли має там добре товариство, він телефонує до своєї жіночки, що не може прибути на вечеру, бо має важний інтерес до полагодженя. Випивши більше, бачить він, що не може встояти на ногах, телефонує по „тексі" (автомобіль) і знова дає заробити компанії. Тверезі люди уживають меньше телефону; хиба для дуже важних і конечних справ.

Питає, чи можуть склепарі продавати пиво.

Міський урядник в Атлантик Сіти, Н. Дж., має відповісти на питанє чи склепарі, купці корінних товарів, можуть продавати 2.75-процентове пиво. Люди кажуть, що коли таке пиво не є упоюююче, то „ґросерники" цїлком певно можуть продавати його так, як молоко або инше. — Друге питанє, яке поставлено сьому урядникови, є: коли 2.75-процентове пиво не є упоююче, то чому не вільно продавати його в неділю? Преціньж ніде нема закона, який забороняв би продавати в неділю молоко або содову воду. Досить цікаві питаня і цікаве також, яку відповідь дасть на них міський урядник, котрий в тій справі просить помочи громадської ради.

Спить вже 40 днів.

В шпитали Круз-Айрвінґ, в Сиракюз, Н. Й., лежить пані Барнет Кавфман ще від 31. мая і лікарям доси не вдало ся пробудити її. Лікарі докладають всїх старань, аби її збудити, але всї заходи оказали ся даремними: хора не дає найменьшого знаку опамятаня. Її кров циркулює нормально і серце бє реґулярно. Пані Кавфман, котрої мешканє находить ся під ч. 916 Акермен евені, Сиракюз, занедужала в падолисті минувшого року на апоплексію і на довший час стратила мову. Коли 24. січня 1919 р. в Ню Йорку помер її син, добрий театральний актор, вона, побачивши трупа, відзискала мову. При кінци мая вона знова дізнала удару апоплексії.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Амбасадор Порш про відносини України і Московщини.

Микола Порш, український амбасадор в Німеччині, так висказав ся перед співробітником німецьких „Парляментарних Вістий" про відносини України і Московщини: „Відносини української републики до московської держави будуть залежати від того, чи остання дістане автократичний, централїстичний чи федеративний режім. Найпростїйше було би, як би московські партії авторитетно заявили свою волю. Опісля мусїлиб московські установчі збори приняти заяву російських партій, а тоді малиб слово українські установчі збори. Сею дорогою можнаб дійти до переговорів, яких успіх залежить, очевидно, від поважности, з якою російські партії і установчі збори рішилиб ся на федеративний і демократичний режім. Тесаме відносить ся, очевидно, і до правительства Колчака. Особисто я не думаю і не вірю в те, щоби Колчак поставив ся на такий спосіб порозуміня з українською републикою, на який можна би згодити ся".

Польські донесеня брехливі.

Ми вже справляли недавно за українськими жерелами вістку польського пресового бюра, що др. Голубович, премієр правительства Західної України, мав предложити пропозицію, аби в східній Галичині перевести плєбісцит для провіреня, до кого: до України чи до Польщі хоче належати нарід сеї української території. Таку вістку були пустили у сьвіт Поляки. Її однак заперечили телєграми з українських жерел, кажучи, що др. Голубович ніколи такої пропозиції не робив, анї навіть прощось подібне не висловляв ся нїколи не то урядово, але навіть приватно. Се була звичайна польська брехня.

Тепер маємо нагоду занотувати другу польську брехню. З Відня іменно телеграфують під датою 28. мая: Посол української директорії у Відни, Липинський, вислав до української мирової делеґації в Парижи таку телеграму:

„Поляки продовжають з тактичних причин переговори у Парижи, сподіваючись, що війска ґенерала Галлера підуть вперед у Галичині і на Волині. Рівночасно Поляки пускають неправдиві вісти про переговори з Українцями у Варшаві й кажуть, що вони хотїлиб порозуміти ся з Україною без посередництва антанти. Падеревский запросив телеграфічно Курдиновського для того, щоб поінформувати ся. Наше правительство не уповажнило нїкого до веденя мирових переговорів у Варшаві. Одиноко уповажнені є його делеґація і п. Лозинський у Парижи". — Се власне дальша польська брехня, котрих є много-премного.

Митрополит Шептицький — старший гайдамака.

Українське пресове бюро в Берлїнї доносить 30. мая 1919: Армія Галлера, яку узброїли аліянти, заарештувала у східній Галичині вже понад 200 греко-католицьких сьвящеників української народности й відіслала їх на захід. Один з таких транспортів переїзджав через Краків 24. мая вечером і про нього пише „Іллюстровани Курієр Цодзєнни" такими словами: „Вчера вечером переходив через Краків транспорт українських попів, проводирів скритовбийців, гайдамаків і бандитів у східній Галичині. Гарних лайдаків має у своїй державі ренеґат Шептицький, бувший Поляк і сьогоднїйший старший гайдамака".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Земельна реформа в Грузії.

Першим актом грузинської републики (бувшої російської провінції на Кавказі) була земельна реформа. На основі ухвали сойму і кабінету всї землї: приватні, монастирські і державні перейшли на власність держави. Не підлягли конфіскаті лише ті приватні маєтки, котрі не перевисшали сім десятин землї для управи винограду і тютюну, пятнайцять десятин сіножатий і сорок десятин пасовиска. Всї поконфіскованї землї правительство роздасть між селян по уміркованій цїни на довші сплати і з тих гроший установить земельний фонд. Роздані землї творять вже приватну власність. Пасовиска переходять на спільну власність, а лїси остають державними. Подїл землї поручено земствам. Земства мають також виключний монополь на господарський промисл і торговлю.

Справа 6-годинного дня праці в Канаді.

В Канаді сильно поширив ся тепер між робітниками рух за 6-годинним днем праці. Робітничі провідники, змірявши на останнім страйку силу робітництва, кажуть, що введенє 6-годинного дня не забере їм стільки часу, скільки витрачено на боротьбу о 8-годинний день. Слїдуючі домініяльні вибори мають порішити се питанє в користь робітників, значить — робітники сподїваують ся вибрати до парляменту велике число своїх кандидатів.

Друкарі в Швеції хочуть бути цензорами.

Друкарі в Стокгольмі вийшли на страйк минувшого тижня в пятницю і тепер, крім соціялїстичних і большевицьких ґазет, не виходить жадна инша ґазета. Провідники страйкерів намовляють друкарів, аби вони між иншими своїми жаданями поставили також услівє, що вони, друкарі, мають необмежене право цензурувати всякі ґазетні вісти і коли завважають якусь вістку, противну робітництву, соціялізмови або большевизмови — мають право її сконфіскувати.